

Özel Yetenekli Öğrencilere ve Eğitimlerine Yönelik Ebeveyn Algıları * **

The Perceptions of Parents Towards Gifted Students and Their Education

Furkan ŞİMŞEK¹, Murat ŞAHİN²

¹Milli Eğitim Bakanlığı Ergenekon İbrahim Şakir İlkokulu, furkan_simsek24@hotmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji Bölümü,
murat.sahin@omu.edu.tr

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/ Research Article

Makalenin Geliş Tarihi: 12.10.2022

Yayına Kabul Tarihi: 03.01.2023

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde özel eğitim hizmetleri çerçevesinde eğitim ve öğretim hizmeti alan özel yetenekli öğrenci velilerinin özel yetenekli öğrencilere ve eğitimlerine yönelik algılarının incelenmesi için yapılan bir fenomenoloji çalışmasıdır. Araştırma nitel araştırma yöntemi şeklinde desenlenmiştir. Literatürdeki düşünceler ortaya konularak velilerin algılarının ne yönde olduğu değerlendirilmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Bulgular betimsel analiz ve içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. İstanbul ilindeki Ataşehir, Kartal ve Maltepe ilçeleri Bilim ve Sanat Merkezlerinde özel eğitim hizmeti alan öğrenci velilerinden 18'i araştırma grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonucuna göre elde edilen bulgular değerlendirildiğinde velilerin özel yetenekli öğrencilere ve eğitimlerine yönelik algılarının literatürdeki düşünceler ile uyumlu olmadığı görülmektedir.

***Anahtar Sözcükler:** Yetenek, Özel Yetenek, Eğitim Algıları*

* **Alıntılama:** Şimşek, F. ve Şahin, M. (2021). Özel yetenekli öğrencilere ve eğitimlerine yönelik ebeveyn algıları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(1), 475-496.

** Bu araştırma Doç. Dr. Murat ŞAHİN danışmanlığında Furkan ŞİMŞEK'in Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde yapılan yüksek lisans tezinin bir kısmından üretilmiştir.

ABSTRACT

The aim of this research is a phenomenology study examining the perceptions of parents of gifted students who receive education and training services within the framework of special education services in Science and Art Centers affiliated to the General Directorate of Special Education and Guidance Services of the Ministry of National Education towards gifted students and their education. The research was designed as a qualitative research method. By presenting the ideas in the literature, the perceptions of the parents were evaluated. Data were collected using a semi-structured interview form. Results were analyzed using descriptive analysis and content analysis. 18 of the parents of students who received special education services in the Science and Art Centers in Atasehir, Kartal and Maltepe districts in Istanbul formed the research group. When the findings obtained according to the research results are evaluated, it is seen that the perceptions of parents towards gifted students and their education are not compatible with the thoughts in the literature.

Keywords: Talent, Special Talent, Education Perceptions

GİRİŞ

Özel yeteneklilik kavramı tarihsel süreçte anlayışlar, kültürel değerler ve bilgi birikimi gibi faktörlerle (Altun, 2015) farklı yorumlanmıştır. Bireyler ise özellikle akranları ile karşılaştırılarak yaratıcı düşünce gücü, liderlik kapasitesi, bilişsel beceri ve güzel sanatlar (Çitil, 2020) gibi ayrı branşlarda akranlarından yüksek düzeyde performans sergileyerek (Erdem, 2019) ayrılmışlardır. İlk genel geçer tanımın yapıldığı Marland (1972) raporu ve diğer kurumların tanımları incelendiğinde zeka ve yetenek olarak akranlarından yüksek düzeyde olanlar özel yetenekli (OECD, 2019; PISD, 2017; SDEO, 2014; Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2012) olarak nitelendirilmektedir.

Dikkat ederek kavrama (Türk Dil Kurumu, 1998) anlamına gelen algı, parçalar arasından anlamlı bir bütüne ulaşma eylemidir (Merleau-Ponty, 2006). Yaşantılarla edinilen tutumlar (Tavşancıl, 2002) ise bireyin duygu, düşünce ve davranışlarının (Aronson, Wilson ve Akert, 2012) sistemli olarak düzenlenmesi (Kağıtçıbaşı, 2013) eğilimidir. Tutumlarımız algılarımıza etki etmektedir (Kağıtçıbaşı, 1998). Tutumlarımız gerçeği anlamlandırmada ve tepki geliştirmede (Myers, 2015) kullandığımız yöntemlerden biridir.

Sosyal psikolojide tutumlar duygu, düşünce ve davranışların birbirini etkilemesini (Myers, 2015) merkeze alır. Duygu ve düşüncelerden hareketle oluşan davranışlar

bireylerin tutumlarını meydana getirmektedir. Geliştirdiğimiz fikirlerde ya da meydana getirdiğimiz tepkilerde tutumlarımız doğrudan etkilidir (Kağıtçıbaşı, 1998). Fikir ve tepkilere bağlanma ya da kabullenme anlamına gelen inanç (TDK,1998) ise bireyin bilişlerini ve nihayetinde algılarını düzenlemektedir (Krech ve Crutchfield, 2007).

Bir topluluk hakkında sahip olduğumuz algılar o topluluk hakkındaki genel bilgilerimizin özetidir. Topluluk hakkındaki bilgilerimiz, fikir ve davranış (Kağıtçıbaşı, 2013) geliştirmemizi ve dolayısıyla tutum oluşturmamızı sağlar. Topluluk hakkında sahip olduğumuz bilgi birikimi ölçüsünde gerçeği sorgulayarak (Aronson, Wilson ve Akert, 2012) algılarımızı şekillendiririz.

Özel yetenekli bireyler belirli bir topluluktur. Bu bireylerin bilişsel ve sosyal ihtiyaçlarını genel eğitim ve öğretim hizmetlerinden farklı olarak karşılamak (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018) amacıyla sunulan özel eğitim hizmetleri ise belirli bir topluluğa yönelik hizmetlerdir (Çitil, 2017). Dolayısıyla özel yetenekli bireylere ve sunulan eğitim ve öğretim hizmetlerine yönelik algıların olduğu anlaşılmaktadır.

İnsanların özel yetenekliler ile ilgili yanlış çıkarım ve inanışlarının olduğu (Ataman, 2007) bilinmektedir. Sözelimi Terman'a göre insanların özel yeteneklilerin her zaman için başarılı olacakları (Enç, 1979) inanışı yanlıştır. O özel yeteneklilerin de başarısızlık yaşayabileceğini söyler. IQ'larının yüksek olması ise onları hayatın her alanında başarıya ulaştırmaya yetmemektedir. Bir ya da birkaç branşta yüksek düzeyde performans (TBMM, 2012) sergilemelerini sağlamaktadır. Terman bireyin özel yetenekli olmasını üstün yeteneğe sahip olmaya dayandırmaktadır. Bu özel yeteneğin başarılı olarak ortaya çıkması için özel yetenek alanlarında yüksek düzeyde performans sergilenmesi (Enç, 1979) ve genel yetenek alanları ile desteklenmesi (Çitil, 2018) gerekmektedir.

Özel yeteneklilerin kimsenin yardımı olmaksızın karşılaştıkları sorunlarla zekâ ve yetenekleri sayesinde çözümler getirecekleri inanışı ise bir diğer yanlıştır (Çitil,2020). Ancak özel yeteneklilerde tıpkı normal akranları gibi problemlere karşı çözüm üretemeyebilirler (TBMM, 2012). Dolayısıyla gerektiğinde normal akranları gibi desteklenmeye ihtiyaçları vardır (Çitil, 2016).

Bu araştırmanın amacı; Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) özel eğitim hizmetleri çerçevesinde eğitim ve öğretim hizmeti alan özel yetenekli öğrencilerin velilerinin özel yetenekli öğrencilere ve eğitimlerine yönelik algılarının incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada algıların derinlemesine incelenmesini sağlayan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2012; Creswell, 2013; Neuman, 2006). Araştırmanın amacı olan algıların incelenmesi için kuramsal açıdan fenomenoloji ve etnometodoloji bakış açılarından yararlanılmıştır (Creswell, 2013; Husserl, 2003; Suğur, 2018; Şimşek, 2018; Tezcan, 1993; Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırma Grubunun Belirlenmesi

Araştırma grubu belirlenirken özel yetenekli öğrenci velilerinin algılarını incelemek için olasılıklı olmayan örnekleme (Neuman, 2006) yaklaşımlarından amaçlı örnekleme (Büyüköztürk vd., 2012) yaklaşımı kullanılmıştır (Şıklar ve Özdemir, 2019). Bu doğrultuda İstanbul Ataşehir, Kartal ve Maltepe ilçelerindeki BİLSEM’lerde eğitim ve öğretim gören özel yetenekli öğrenci velilerine ulaşılarak araştırma grubu oluşturulmuştur.

Araştırma grubundaki velilerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılım sağlayan velilerin isimleri ve gereken bilgilerinin gizliliği adına katılımcı veliler V-1, V-2... şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 1. Araştırma Grubundaki Veliler ile İlgili Bilgiler

Veliler	Cinsiyet	Medeni Durum	Yaş	Çocuk Sayısı	Başka Özel Yetenekli Çocuk Varlığı	Eğitim Durumu	Meslek	Gelir Durumu
V-1	Kadın	Evli	49	1	Yok	Lisans	Eğitim Danışmanı	5000
V-2	Kadın	Evli	42	2	Var	Lisans	Öğretmen	4500
V-3	Kadın	Evli	37	2	Yok	Lisans	Doktor	16000
V-4	Kadın	Evli	48	1	Yok	Lisans	Yönetici	25000
V-5	Kadın	Evli	46	3	Yok	Lisans	Ev Hanımı	0
V-6	Erkek	Evli	40	2	Var	Lisans	Memur	10000
V-7	Kadın	Evli	40	2	Var	Lisans	Finansçı	11000
V-8	Kadın	Bekar	44	1	Yok	Lisans	Bankacı	8500
V-9	Kadın	Evli	45	1	Yok	Lisans	İnsan Kaynakları	10000
V-10	Kadın	Evli	39	2	Yok	Lise	Ev Hanımı	0
V-11	Erkek	Evli	39	2	Yok	Lise	İşçi	4500
V-12	Kadın	Evli	44	2	Var	Lisans	Öğretmen	6000
V-13	Erkek	Evli	43	1	Var	Lisans	Satış Müdürü	5000
V-14	Kadın	Evli	34	3	Var	Lisans	Memur	6000
V-15	Kadın	Evli	40	1	Yok	Lisans	Memur	4500
V-16	Kadın	Evli	41	2	Yok	Lise	Ev Hanımı	0
V-17	Kadın	Evli	42	2	Yok	Lisans	Öğretmen	6000
V-18	Kadın	Bekâr	42	1	Yok	Lisans	Öğretmen	6000

Tablo 1’de araştırma grubunun 3 kişisini erkek 15 kişisini kadın katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma grubunun 2 kişisini bekâr 16 kişisini evli katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma grubunda 34, 37, 41, 43, 45, 46, 48 ve 49 yaşında olan 8

katılımcı, 39 ve 44 yaşında olan 4 katılımcı ve 40 ve 42 yaşında olan 6 katılımcı bulunmaktadır. Araştırma grubu tek çocuk sahibi olan 7 kişi, 2 çocuk sahibi olan 9 kişi ve 3 çocuk sahibi olan 2 kişiden oluşmaktadır. Araştırma grubunun 6 kişisi başka özel yetenekli çocuğa sahip olan, 12 kişisi ise başka özel yetenekli çocuğa sahip olmayan velilerden oluşmaktadır. Araştırma grubunun 3 kişisi lise mezunu 15 kişisi lisans mezunu olan velilerden oluşmaktadır. Ayrıca insan kaynakları, bankacı, finansçı, satış müdürü, eğitim danışmanı, doktor, yönetici ve işçi olan 8 veli, ev hanımı ve memur olan 6 veli ve öğretmen olan 4 veli araştırma grubunu oluşturmaktadır.

Veri Toplanması

Araştırmanın amacı doğrultusunda alanyazındaki ilgili yayın ve çalışmalar incelenmek suretiyle soru havuzu oluşturulmuştur. Sorular tez danışmanı ve alan uzmanı akademisyenlerin (Özel Eğitim, Sosyoloji, Psikoloji) eleştirileri doğrultusunda amaca yönelik olacak şekilde düzenlenerek yarı yapılandırılmış mülakat formu geliştirilmiştir. Mülakat formu üç farklı veli ile görüşülerek pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama neticesinde mülakat formunun uygulanabilirliği hakkında tez danışmanının onayı alınarak araştırmaya başlanmıştır.

Veri Analizi

Bu araştırmada nitel araştırmalarda kullanılan betimsel ve içerik analizi kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Betimsel analizde önceden belirlenen temaların ilişkilendirilmesi (Yıldırım ve Şimşek, 2011) ve doğrudan alıntılar yapılarak desteklenmesi (Bilgin, 2006) ile yapılan veri analizidir. İçerik analizi ise ulaşılan verilerin kodlanması (Bilgin, 2006) ve bu kodların anlamlandırılması (Tavşancıl ve Aslan, 2001) ile yapılan veri analizidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Veriler önce kodlanmış sonra bu kodlardan kategoriler ve temalar oluşturulmuştur. Tüm bulgular sosyolojik alanyazın çerçevesinde yorumlanarak betimsel ve içerik analizi yapılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Özel yetenekliler toplumda yaklaşık yüzde ikilik (Altun, 2015) bir kısım oluşturmaktadır. Ayrıca özel yeteneklerinin yanı sıra hiperaktivite ve öğrenme güçlüğü

(OECD, 2020) gibi engellere sahip olabilirler. Bu durumda yaşlıları onları farklı olarak görebilir ve dışlayabilir. Dolayısıyla veliler çocuklarını gizleme eğilimi gösterebilmektedir. Veliler bu doğrultuda görüşme yapmaya direnç göstermeleri ya da objektif yanıtlar vermemeleri araştırmanın sınırlılığıdır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında İstanbul Ataşehir, Kartal ve Maltepe ilçeleri BİLSEM’lerde eğitim ve öğretim gören özel yetenekli öğrenci velilerine (18 veli) ulaşılarak oluşturulan araştırma grubu ile yapılan görüşmeler ile ulaşılan verilerin ilişkili olanları kategoriler altında kodlanarak değerlendirilmiştir.

Veliler ile yapılan görüşmelerden ulaşılan bulgular kodlanmış ve tablolaştırılarak yorumlanmıştır. Velilerin düşünce ve görüşlerinden aralarında ilişki olduğu görülen 25 farklı algı ile karşılaşmıştır. Bu algılardan “İlgi Alanı”, “Yetenek Alanı” “Farklılık”, “Yetersizlik”, “Destek”, “Destek Eğitim”, “Yönlendirme” “Uzman Desteği”, “Özel Eğitim” ve “Disiplin” algılarının öne çıktığı görülmüştür. Literatür ile ayrıştığı düşünülen algıların en belirgin olanları ise aşağıda verilmiştir.

Tablo 2. Özel Yetenekli Öğrencilerdeki Anlamli Farklılıkların Eğitim ve Öğretimlerine Yönelik Etkileri ile İlgili Algılar Kategorisi

Kodlar	Katılımcılar (f)
Destek	V-1
Olumlu	V-2, V-5, V-8, V-11, V-12, V-13
Sabır	V-3
Rehavet	V-4
Eğitim Felsefesi	V-6, V-16
İstekli	V-7
Yüksek Beklenti	V-9
Süreç Yönetimi	V-10
Farklılık	V-15
Olumsuz	V-14, V-17
Kaynaştırma	V-18

Tablo 2’ye göre velilerin genel algısı özel yetenekli öğrencilerdeki anlamlı farklılıkların eğitim ve öğretimlerine olan etkisinin olumlu yönde olduğu şeklindedir. Öyle ki araştırma grubundaki velilerden V-5: “Olumlu etkiler, ilgi duydukları alanda başarılı olmaları kaçınılmaz.” ve V-12: “Genel olarak olumlu çünkü farkındalığı ve yaratıcılığı diğerlerinden daha çok fazla” gibi düşüncelere sahiptirler. Dolayısıyla veliler özel yeteneklilerin anlamlı farklılıklarının eğitimlerine olumlu etkilerinin olduğunu düşünmektedirler.

Tablo 3. Özel Yetenekli Öğrencilerin Genel Örgün Eğitim ve Öğretim Hizmeti Almalarına Yönelik Algılar Kategorisi

Kodlar		Katılımcılar
Yeterli		
Yetersiz	Yüksek Kapasite	V-1
	Özel Beceri	V-2
	Köreltici	V-3
	Rehavet	V-4
	Destek Eğitim	V-5, V-9, V-10
	Özel Eğitim	V-6, V-8, V-11, V-12, V-14, V-15, V-16, V-18
	Yetersiz Donanım	V-17

Tablo 3’e göre velilerin genel algısı özel yetenekli öğrencilerin örgün eğitim ve öğretim hizmetlerinden çok destek eğitim ve özel eğitim hizmetleri almaları şeklindedir. Öyle ki araştırma grubundaki velilerden V-6: “BİLSEM gibi eğitim kurumlarında da eğitim almaları gerekli.”, V-8: “Ne kadar yetenekli olursa olsunlar mutlaka özel eğitim almalı” ve V-11: “Araştırma yapabilecekleri ortamlara ihtiyaçları var, atölye ve laboratuvarları olmalı” gibi düşüncelere sahiptirler. Dolayısıyla veliler özel yeteneklilerin yalnızca genel örgün eğitim ve öğretim hizmeti almalarından çok özel eğitim hizmetlerini öncelemektedirler.

Tablo 4. Özel Öğrenme Güçlüğü Görülen Özel Yetenekli Öğrencilerin Destek Eğitim Hizmeti Almaları İle İlgili Algılar Kategorisi

Kodlar	Katılımcılar (f)	
Görülür	Detaylara Takılma	V-4
	Akademik Başarı	V-6
	Uzman Desteği	V-9, V-10, V-12
	Gerekli	V-11
	Zihin-Beden Koordinasyonu	V-14
	Tanılama	V-16
	Görülmez	Odaklanma
Çabuk Kavrama		V-8
Yaşantılar		V-7
Gereksiz		V-5
Genellenememe		V-2
Yeterli		V-1

Tablo 4'e göre velilerin genel algısı özel öğrenme güçlüğü görülen özel yetenekli öğrencilerin uzman desteği almalarının gerekliliği yönündedir. Öyle ki araştırma grubundaki velilerden V-9: "Özel öğrenme güçlüğü olan çok çocukla karşılaştım ama uzman desteğiyle çok güzel sonuçlar elde edilebiliyorlar", V-10: "Dikkatleri çok dağınık, etraflarında olanları izliyorlar ve öğrenme güçlüğü çekebiliyorlar kesinlikle uzman desteği gerekli" ve V-12: "Çocuk şayet böyle bir problem yaşıyorsa mutlaka uzman desteği verilmesi gerek" gibi düşüncelere sahiptirler. Dolayısıyla veliler özel öğrenme güçlüğü olan özel yetenekliler için uzman desteğini önceliklendirmektedirler.

Tablo 5. Özel Yetenekli Öğrencilerin Özel Eğitim Hizmeti Almalarının Gerekliliği ile İlgili Algılar Kategorisi

Kodlar	Katılımlar (f)
Üretkenlik	V-1
Yeteneklerini Geliştirme	V-2, V-13
Özel Eğitim	V-3, V-4, V-14, V-16, V-18

İleri Seviye	V-5
Eğitim Felsefesi	V-6
Merak	V-7
Kariyer	V-8
Tanımlama	V-9, V-12
Dışlanma	V-10
Bakış Açısı	V-11, V-15

Tablo 5'e göre velilerin genel algısı özel yetenekli öğrencilerin aldıkları örgün eğitim ve öğretim hizmetlerinin yanı sıra özel eğitim hizmetleri ile desteklenmesi gerektiği yönündedir. Öyle ki araştırma grubundaki velilerden V-14: "Bence onlar için genel eğitim yetersiz kalır çünkü bazı konularda öğretmenlerinden bile daha çok bilgi sahibi olabiliyorlar", V-16: "Diğer öğrenciler gibi standart değerler onları belirli kalıplara sokamazsınız" ve V-18: "Bu çocuklar özel eğitim almalılar çünkü onlar için farklı dersler farklı müfredatlar gerekli, kapasiteleri oldukça yüksek" gibi düşüncelere sahiptirler. Dolayısıyla veliler özel yetenekliler için özel eğitimi öncelemektedirler.

Tablo 6. Özel Yetenekli Öğrencilerin Yetenek Alanları ve Özel Eğitim Hizmetleri Almaları Arasındaki İlişkiye Yönelik Algılar Kategorisi

Kodlar	Katılımcılar (f)
Gereklilik	V-1, V-16, V-17
Fayda	V-2, V-3, V-8, V-9, V-13, V-18
Verim	V-4
Yeteneklerin Geliştirilmesi	V-7
Donanım	V-6
Farklı	V-10, V-11, V-15
Tanımlama	V-12
İlgi Alanı	V-14

Tablo 6'ya göre velilerin genel algısı özel yetenekli öğrencilerin aldıkları özel eğitim hizmetlerinin yeteneklerini geliştirmesinde faydalı olduğu yönündedir. Öyle ki araştırma grubundaki velilerden V-8: "Özel yeteneği geliştirilmezse bu yetenek körelir ve yok olabilir dolayısıyla yeteneği özel eğitimle desteklenmelidir" ve V-9: "Yetenekleri ancak uzman kişilerin destekleri ile gelişebilir doğru zaman ve uzman

desteği ile başarılı sonuçlar elde edilir” gibi düşüncelere sahiptirler. Dolayısıyla veliler özel yeteneklilerin yetenek alanlarının özel eğitim ile geliştirilebileceğini düşünmektedirler.

Tablo 7. Özel Yetenekli Öğrenci Velilerinin Öğrencilerin Yetenek Alanlarına Yönelik Beklentileri ile İlgili Algılar Kategorisi

Kodlar	Katılımcılar (f)
Değer Aktarımı	V-1
Meslek Seçimi	V-2, V-12
Kişisel Gelişim	V-3, V-13
Yüksek Beklenti	V-4
İtibar	V-5
Yetenek Kullanımı	V-6, V-7, V-15
Fayda Sağlama	V-8
Kendini Gerçekleştirme	V-9, V-14, V-18
Hayat Boyu Öğrenme	V-10
Mutluluk	V-11
Eğitim Felsefesi	V-16, V-17

Tablo 7’ye göre velilerin genel algısı özel yetenekli öğrencilerin yetenek alanlarının geliştirilmesi ile bireylerin kendilerini gerçekleştirebilecekleri yönündedir. Öyle ki araştırma grubundaki velilerden V-7: “Güzel bir kariyer için yeteneğinin iyi okullarda sağlanan özel eğitimle geliştirilmesi gerekiyor” ve V-15: “Başarılı olması için yeteneğinin üzerine gidilmesi ve olumlu yönde kullanılması lazım” gibi düşüncelere sahiptirler. Dolayısıyla veliler özel yeteneklilerin yetenek alanlarının desteklenmesini öncelemektedirler

TARTIŞMA VE SONUÇ

Algı ya da tutumların anlaşılabilmesi için duygu, düşünce ve davranışlar (Şahin, 2019) incelenmelidir. Çünkü duygu ve düşüncelerden hareketle gelişen tepkilerdeki eğilimler bireylerin algı ve tutumlarını (Myers, 2015) oluşturmaktadır. Dolayısıyla bilişsel süreçlerimizin çoğunda algılarımız etkilidir (Kağıtçıbaşı, 1998).

Bireyler bir topluluğa yönelik düşüncelerini organize şekilde kullanırlar. Topluluk üyelerine ve özelliklerine yönelik anlamlar atfederek genellemeler yaparlar. Neticede bu düşünce ve genellemeler bireylerde o topluluğa karşı algılar (Kağıtçıbaşı, 2013) oluşturmaktadır. Algılar bireylerin o topluluk ile ilgili olduğunu düşündükleri gerçekleri (Aronson, Wilson ve Akert, 2012) kendilerince tanımlamalarını sağlamaktadır.

Özel yetenekliler hızlı öğrenen, yaratıcı düşünce gücü, liderlik kapasitesi, bilişsel beceri, güzel sanatlar ve akademik yetenek gibi alanlarda akranlarından yüksek düzeyde performans sergileyen bireylerdir (Çitil, 2020). Özel eğitim hizmetleri ise gelişimsel özellikleri bakımından akranlarından anlamlı farklılık gösteren bireylerin bilişsel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için sunulan genel örgün eğitimden farklılaştırılmış ve zenginleştirilmiş eğitim hizmetleridir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018). Tanımlardan hareketle özel yeteneklilerin belirli bir grup ve özel eğitim hizmetlerinin belirli bir gruba yönelik olarak sunulan hizmetler olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla özel yetenekli öğrencilere ve eğitimlerine yönelik algıların olduğu anlaşılmaktadır.

Bireylerin özel yeteneklilere yönelik yanlış algılarının (Ataman, 2007) olduğu bilinmektedir. Nitekim literatür incelendiğinde, özel yeteneklilerin tekil olarak zekâ ya da akademik başarıları ile ilişkilendirildiği (OECD, 2019) ve özel yeteneklilerin yaşayacakları sorunları kimsenin yardımı olmaksızın çözecek kabiliyetlerinin (TBMM, 2012) olduğu düşünceleri hakimdir.

Ebeveynlerin özel yeteneklilerin yalnızca akademik başarılarına odaklanmaları, tıpkı akranlarının ihtiyaçları olan ilgi ve beklentilerinin göz ardı edilmesine (Webb, Gore and Amend, 2007) neden olmaktadır. Bu düşünceler özel yeteneklileri duygusal olarak olumsuz yönde etkilemekte ve sosyal ilişkilerini zayıflatmaktadır (Ataman, 2009).

Ancak özel yeteneklilerde karşılaştıkları problemlere tıpkı normal akranları gibi çözümler getiremeyebilir (OECD, 2019) ve desteğe ihtiyaç duyabilirler (TBMM, 2012). Özel yeteneklilerin mutlak surette başarılı olacakları düşüncesi ise yanlıştır. Özel yetenekliler de başarısızlıkla (OECD, 2019) karşılaşabilirler. IQ'larının yüksek olması ise onların her alanda başarılı olacaklarının göstergesi değildir. Bir ya da birkaç alanda yüksek düzey performans sergilemelerini (OECD, 2019; TBMM, 2012) sağlayabilmektedir. Bilim ya da sanatta yüksek düzey performans sahibi olmak ise özel

yetenek ile ilgilidir. Ancak özel yeteneğin başarılı olarak sergilenebilmesi için yüksek düzey performans (Enç, 1979) ve genel yetenek alanı ile desteklenmelidir (Çitil, 2018). Bu durum ise sunulan eğitim ve öğretim hizmetleri ile ilişkilidir.

Eğitim sisteminin temeli şüphesiz eğitim felsefesidir. 2004 yılında Türkiye’de eğitim felsefesi değişikliğine gidilmiş ve bu doğrultuda eğitim ve öğretim programları, ders materyalleri, ölçme ve değerlendirme araçları değiştirilmiştir (Kabapınar, 2012). Bu da eğitim sistemi içindeki öğrencilerin rolünü değiştirmiştir. Öğrencilerin yalnızca sayısal derslerde başarılı olmaları artık başarının tek göstergesi değildir (Çitil, 2018). Zekâ ve yetenek alanları birçok faktörü barındıran bütünsel kavramlardır (Gardner, 1999; Gardner, 2004; Selçuk, Kayılı ve Okut, 2004; Sternberg and Robert, 2004). Öğrenciler birden çok branşta bütünsel olarak eğitilmeleri ve bu doğrultuda değerlendirilmeleri (Kabapınar, 2012) gerekmektedir.

Özel yeteneklilere yönelik literatürdeki düşünceler ile kodlanan veli düşüncelerinin uyumadığı anlaşılmaktadır. Literatür gözden geçirildiğinde özel yeteneklilerin sayısal derslerde yüksek başarı gösteren, yüksek notlar alan, eğitildiklerinde toplumun elit tabakasını oluşturacak (ÇV, 2004; Enç, 2005; EU, 2016; Kılıç ve Çitil, 2019; MEB, 2019; Özbay, 2019; PISD, 2017; Şirin, 2018) bir kitle oldukları düşüncelerine ulaşılmıştır. Oysa araştırma grubundaki velilerin eğitim seviyeleri ve ekonomik parametreleri de dikkate alınarak değerlendirildiğinde özel yeteneklilere yönelik algıların literatürün aksi yönünde olduğu anlaşılmaktadır. Veliler sayısal dersleri önceleyen düşünceler yerine akademik alan, güzel sanatlar, yaratıcı düşünme gücü ve liderlik kapasitesi gibi faktörleri bütün olarak değerlendiren algılara sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca özel yeteneklilerin değerlendirme araçlarına yönelik düşüncelerinde de literatürden ayrılmışlardır. Veliler öğrencilerin yalnızca akademik başarılarını ölçen tekil sınavlarla değerlendirilmelerinin aksine onları bütünsel olarak değerlendirebilecek ölçme araçlarının olması gerektiğini düşünmektedir.

Tarihsel süreç göz önünde bulundurulduğunda özel yetenekliler için yapılan gelişmelerde niceliksel bir artışın (MEB, 2021) olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim özel yeteneklilik bağlamında ilk eğitim kurumu niteliğindeki yapının (Çitil, 2020; Enç, 2004) bu kültürde kurulması ve sonraki süreçte sağlanan gelişmelere (Enç, 2005; MEB,

2021) karşın veli düşünceleri göz önünde bulundurulduğunda özel eğitim kurumlar ve hizmetlerinin yetersiz olduğu düşüncesine ulaşılmıştır.

Sonuç olarak araştırma neticesinde ulaşılan bulgular değerlendirildiğinde velilerin özel yetenekli öğrencilere ve eğitimlerine yönelik algılarının literatür ile uyumlu olmadığı görülmüştür.

Öneriler

Velilerin algıları göz önünde bulundurulduğunda sıralanacak öneriler aşağıdakiler çerçevesindedir.

- BİLSEM’lerde çalışan öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri, eğitimler ve sınavlar ile artırılması
- BİLSEM’lerde ders atölye ve materyallerinin niceliksel ve niteliksel olarak geliştirilmesi
- Özel yeteneklilerin ders program ve müfredatlarının içerik ve kazanımlarının zenginleştirilerek geliştirilmesi
- Özel yeteneklilerin üst eğitim kurumlarına geçişlerinde (ortaöğretim, yükseköğretim vb.) düzenlenen ölçme araçlarının niteliklerinin geliştirilmesi
- Özel yetenekli öğrencilerin tanılanma iş ve işlemlerinin iyileştirilmesi

KAYNAKLAR

- Altun, F. (2015). *Üstün yetenekli öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik ihtiyaçları, psikolojik danışma yaşantıları ve rehberlik öğretmenlerin üstün yeteneklilerle ilgili yeterlik düzeyleri*, (Yayımlanmamış doktora tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Trabzon
- Aronson, E., Wilson, T. D., & Akert, R. M. (2012). *Sosyal psikoloji*. Okhan Gündüz (çev.). İstanbul: Kaknüs
- Ataman, A. (2007). Üstün zekalılar ve üstün yetenekliler. Eripek S. (Ed.), *Özel Eğitim* içinden (172-194). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- Ataman, A. (ed.). (2009). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş* (7. Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikler ve örnek çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Creswell, J. W. (2013). *Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir (çev.), Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çitil, M. (2016). *Üstün yetenekli öğrencilere sunulan olumlu davranışsal destek temelli problem davranışları önleyici sınıf yönetimi uygulamaları: Eylem araştırması*, (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Çitil, M. (2017). *Türkiye’de özel eğitim: Tarihsel yasal ve politik gelişmeler*. Ankara: Vize Yayıncılık
- Çitil, M. (2018). Türkiye’de üstün yeteneklilerin eğitim politikalarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Üstün-Özel Yeteneklilerin Eğitimi*, 143-172. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/40518/480017>
- Çitil, M., & Ataman, A. (2018). İlköğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerin davranışsal özelliklerinin eğitim ortamlarına yansımaları ve ortaya çıkabilecek sorunlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 185-231. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/36713/328023>
- Çitil, M. (2020). Geçmişten günümüze Türkiye’de üstün yeteneklilerin eğitimi: Prof. Dr. Ayşegül Ataman ile görüşme. *Çocuk ve Medeniyet Dergisi*, 5(10), 511-524 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cm/issue/59377/851994>
- Çitil, M. (2020). Özel eğitim alanının kavramsal, tarihsel ve yasal temelleri. Sak U. ve Toraman S. (Ed.), *Türkiye’de Özel Eğitim Hizmetleri* içinden (11-45). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı

- Çitil, M. (2020). Özel yeteneklilerin özellikleri ve gelişimleri. Ataman A. ve Özmen E.R. (Ed.), *Öğrenme Güçlüğü ve Özel Yetenek* içinden (159-186). Ankara: Vize Akademik Yayıncılık
- Çocuk Vakfı (2004). *Üstün yetenekli çocuklar durum tespit komisyonu ön raporu*. İstanbul. Erişim: <https://www.cocukvakfi.org.tr/wp-content/uploads/2021/01/17k.pdf>
- Enç, M. (1979). *Üstün beyin gücü*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları
- Enç, M. (2004) "Enderun", 1.Üstün yetenekli çocuklar kongresi seçilmiş makaleler kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı.
- Enç, M. (2005). *Üstün beyin gücü*. (İkinci Baskı) Ankara: Gündüz Yayınları
- Erdem, Ş. (2019). *Üstün yeteneklilerin iyi oluşunda bilgelik, değerler ve benlik kavramının rolü*, (Yayınlanmamış doktora tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat
- Gardner, H. (1999). *Çoklu zekâ: Görüşmeler ve makaleler*, Vickers C.J. (Ed.), Tüzel, M. (Çev.), İstanbul: Enka Okulları
- Gardner, H. (2004). *Zihin çerçeveleri çoklu zeka kuramı*, Kılıç, E. (çev.). İstanbul: AlfaYayıncılık
- Husserl, E. (2003). *Fenomenoloji üzerine beş ders*. Harun Tepe (çev.), Ankara: Bilim ve Sanat.
- Kabapınar, Y. (2012). *Kurumdan uygulamaya hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1998). *Yeni insan ve insanlar (Human and humans)*. İstanbul: Evrim Kitabevi
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2013). *Günümüzde insan ve insanlar sosyal psikolojiye giriş*. İstanbul: Evrim Kitabevi
- Kılıç, O., & Çitil, M. (ed.). (2019). *Özel yetenekli öğrencim var*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı
- Krech, D., & Crutchfield, R. S. (2007). *Sosyal psikoloji*. Erol Güngör (çev.). İstanbul: Ötüken Yayınları
- Marland, S. P., Jr. (1972). *Education of the gifted and talented: Report to the congress of the united states by the U.S. commissioner of education and background papers submitted to the U.S. office of education*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office
- Merleau-Ponty, M. (2006). *Algının önceliği*, Yusuf Yıldırım (çev.). İstanbul: Kabalıcı
- Milli Eğitim Bakanlığı (2019). *Bilim ve sanat merkezleri öğrenci tanılama ve yerleştirme kılavuzu 2019-2020*. Erişim: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_11/15173608_TanYlama_KYlavuzu__YeYitek_Ekli_2.pdf

- Milli Eğitim Bakanlığı (2021). *Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim*. Erişim: https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_09/10141326_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2020_2021.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı (2021). *Özel yeteneklilerin geliştirilmesi daire başkanlığı görevleri*. Erişim: <http://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-yeteneklerin-gelistirilmesi-grup-baskanligi/icerik/111>
- Milli Eğitim Bakanlığı (2021). *2020 Yılı bilgilendirme raporu*. Erişim: <http://www.meb.gov.tr/>
- Myers, D. G. (2015). *Sosyal psikoloji*. Serap Akfırat (çev.), Ankara: Nobel
- Neuman L. W. (2006). *Toplumsal araştırma yöntemleri nitel ve nicel yaklaşımlar (1-2 Cilt)*. Sedef Özge (çev.), İstanbul: Yayın Odası.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (2019). *Strength through diversity*. Access: <https://www.oecd.org/education/strength-through-diversity/Sixth-Policy-Forum-Proceedings.pdf>
- Organisation for Economic Co-operation and Development (2020). *Mapping policy approaches and practices for the inclusion of students with Special education needs*. Access: [https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=EDU/WKP\(2020\)15&docLanguage=En](https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=EDU/WKP(2020)15&docLanguage=En)
- Özbay, Y. (2019). *Üstün yetenekli çocuklar ve aileleri*. Ankara: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018). *Resmi Gazete: 07.07.2018, sayı: 30471*. Erişim: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24736&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Princeton Independent School District (2017). *Gifted and talented handbook*. Access: <https://www.princetonisd.net/cms/lib/TX01001410/Centricity/Domain/21/Gifted%20and%20Talented%20Handbook%202017.pdf>
- Selçuk, Z., Kayılı H., & Okut, L. (2004). *Çoklu zeka uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayın
- State Department of Education Oklahoma (2014). *Annual report on gifted and talented education*. Access: <https://sde.ok.gov/sites/ok.gov.sde/files/documents/files/Annual%20Report%20GT14.pdf>
- Sternberg, R. J. (2004). Introduction to Definitions and Conceptions of Giftedness. R. J. Sternberg (Ed.). *Definitions and conceptions of giftedness*. California: Corwin Press, xxiii-xxv
- Suğur, S. (ed.). (2018). *Modern sosyoloji tarihi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- Şahin, M. (2019). *Kurum bakımı altındaki çocuklarda değer oluşumu: Ankara çocuk*

- evleri örneği*, (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Şıklar, E., & Özdemir, A. (ed.). (2019). *İstatistik II*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- Şimşek, A. (ed.). (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Şirin, A. (2018). *Görsel sanatlar alanında üstün (Özel) yetenekli çocukların tanınmasında kullanılacak kriterlerin uzman görüşleriyle belirlenmesi*, (Yayımlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınları
- Tezcan, M. (1993). *Eğitim sosyolojisinde çağdaş kuramlar ve Türkiye*. Ankara: Ankara Üniversitesi
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (2012). *Üstün yetenekli çocukların keşfi, eğitimleriyle ilgili sorunların tespiti ve ülkemizin gelişimine katkı sağlayacak etkin istihdamlarının sağlanması amacıyla kurulan meclis araştırması komisyonu raporu*. Erişim: <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/bitstream/handle/11543/129/ss427.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Türk Dil Kurumu (1998). *Türkçe sözlük cilt 1*. Ankara:TDK
- Türk Dil Kurumu (1998). *Türkçe sözlük cilt 2*. Ankara:TDK
- Webb, J. T., Gore, J. L., & Amend, E. R. (2007). *A parent's guide to gifted children*. Great Potential Press, Inc..
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi

SUMMARY

Introduction

Individuals use their thoughts towards a community in an organized way, and make generalizations by attributing meanings to community members and their characteristics. Consequently, these thoughts and generalizations create perceptions in individuals. Gifted individuals are a peculiar group. Special talents are individuals who learn rapidly and perform at a higher level than their peers. Special education services are educational services that are differentiated and enriched from general formal education to meet the cognitive and social needs of individuals. It is known that individuals have misperceptions about special talents. In fact, there is a prevailing opinion that gifted people are individually associated with their intelligence or academic success and have the ability to solve their problems without help.

Aim

Thereaway, the aim of this study is to examine the perceptions of the parents of gifted students receiving education and training services within the framework of special education services in Science and Art Centers (BİLSEM) affiliated to the General Directorate of Special Education and Guidance Services of the Ministry of National Education.

Method

Qualitative research method was used in the research. The theoretical perspectives of phenomenology and ethnomethodology were used to examine perceptions. While determining the research group, purposeful sampling approach was used to examine the perceptions of the parents of gifted students. In agreement with the purpose of the research, a pool of questions was created by examining the relevant publications and studies in the literature. A semi-structured interview form was developed by arranging the questions in a purposeful manner in line with the criticisms of the thesis advisor and field expert academicians (Special Education, Sociology, Psychology). The interview form was conducted by interviewing three different parents. As a result of the pilot application, the research was started with the approval of the thesis advisor about the applicability of the interview form. All the findings were interpreted within the framework of sociological literature and data analysis was carried out using descriptive and content analysis used in qualitative research. The data was obtained through the interviews formed by reaching the parents of gifted students educated and trained in BİLSEM in Istanbul Ataşehir, Kartal and Maltepe districts. The findings which were reached during the interviews with the parents were coded, charted and interpreted.

Findings

As a result, 25 different perceptions were encountered. Among these, it was seen that the perceptions of "Relevance", "Special Education", "Diversity", "Inadequacy", "Support", "Support Education", "Orientation", "Specialist Support", "Special Education" and "Discipline" came to the forward. It is understood that the thoughts of the parents coded with the thoughts in the literature about the gifted do not match. When the literature is reviewed, it has been settled that


gifted students are a group that shows huge success in numerical courses, gets high grades, and will form the elite layer of the society when they are educated.

Conclusion

When the education levels and economic parameters of the parents in the research group are taken into consideration, it is seen that the perceptions towards the gifted are in the opposite direction of the literature and parents have perceptions that evaluate factors such as academic field, fine arts, creative thinking power and leadership capacity as a whole, rather than thoughts that prioritize numerical lessons. Additionally, they differed from the literature in their thoughts on assessment tools of gifted students. Parents think that there should be measurement tools that can evaluate students holistically, rather than single exams. Seeing the historical process, it is understood that the first educational institution in the context of giftedness was established in this culture and there was a quantitative increase in the developments made for the gifted in the following period. Considering the opinions of the parents in the research group, the opinion that private education institutions and services are insufficient is dominant. When the findings were evaluated, it was seen that the perceptions of the parents towards gifted students and their education were not compatible with the literature.

ORCID

Furkan ŞİMŞEK  <https://orcid.org/0000-0003-2028-8139>

Murat ŞAHİN  <https://orcid.org/0000-0002-9025-1860>

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu makaleye birinci yazar %60, ikinci yazar %40 oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı


Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 22.10.2021 tarih ve 2021-788 sayılı onayı ile yürütülmüştür. Araştırmanın

literatür taraması ve veri toplanma kısımlarının yazım süreçlerinde bilimsel ve etik kurallara uyulmuş, ilgili yerlerde alıntılar kurallara uygun olarak yapılmıştır. Etik Kurul Onayı Belgesi Ek 1’de sunulmuştur.

Ek 1. Etik Kurul Onay Belgesi

**ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ**
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
22.10.2021	10	2021-788

KARAR NO: 2021-788

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Furkan ŞİMSEK' in Dr. Öğr. Üyesi Murat ŞAHİN danışmanlığında "Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimlerine Yönelik Algılar" isimli yüksek lisans tezine ilişkin mülakat çalışmasını içeren 30882 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Furkan ŞİMSEK' in Dr. Öğr. Üyesi Murat ŞAHİN danışmanlığında "Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimlerine Yönelik Algılar" isimli yüksek lisans tezine ilişkin mülakat çalışmasının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

PPS.3. PR.001.1. R0, Mayıs 2019

Sayfa 1 / 1